

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

A. OBECNÁ ČÁST

Smlouva o fungování Evropské unie vymezuje v článku 325 zásady ochrany finančních zájmů Evropské unie (dále také jen „EU“). Tato ochrana, která je úkolem sdíleným Evropskou komisí s členskými státy, se neustále zvyšuje pomocí opatření přijatých EU a jejími členskými státy, prostřednictvím právních předpisů a každodenního plnění rozpočtu EU.

Za účelem ochrany finančních zájmů EU provádí Evropský úřad pro boj proti podvodům (dále jen „úřad OLAF“) správní vyšetřování administrativních nesrovnalostí i trestného jednání v souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU, Euratom) č. 883/2013 ze dne 11. září 2013 o vyšetřování prováděném Evropským úřadem pro boj proti podvodům (OLAF) a o zrušení nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1073/1999 a nařízení Rady (Euratom) č. 1074/1999.

Dne 17. ledna 2021 vstoupilo v platnost nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU, Euratom) 2020/2223 ze dne 23. prosince 2020, kterým se mění nařízení (EU, Euratom) č. 883/2013, pokud jde o spolupráci s Úřadem evropského veřejného žalobce a účelnost vyšetřování Evropského úřadu pro boj proti podvodům (dále jen „nařízení 2020/2223“).

V souladu s ustálenou praxí je nutno veškeré odkazy na ustanovení nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU, Euratom) č. 883/2013 ze dne 11. září 2013 o vyšetřování prováděném Evropským úřadem pro boj proti podvodům (OLAF) a o zrušení nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1073/1999 a nařízení Rady (Euratom) č. 1074/1999 v textu této Důvodové zprávy chápat jako odkaz na předmětné nařízení ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU, Euratom) 2020/2223 ze dne 23. prosince 2020, kterým se mění nařízení (EU, Euratom) č. 883/2013, pokud jde o spolupráci s Úřadem evropského veřejného žalobce a účelnost vyšetřování Evropského úřadu pro boj proti podvodům (dále jen „nařízení 883/2013“).

Podle čl. 7 odst. 3a nařízení 883/2013 jsou příslušné orgány členských států povinny poskytnout úřadu OLAF za stejných podmínek, jaké platí pro příslušné vnitrostátní orgány, tyto informace:

- a) informace dostupné v centralizovaných automatizovaných mechanismech podle čl. 32a odst. 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/849 ze dne 20. května 2015 o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu, o změně nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 648/2012 a o zrušení směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/60/ES a směrnice Komise 2006/70/ES (tzv. 4. AML směrnice, dále jen „směrnice 2015/849“);
- b) záznam transakcí, je-li to naprosto nezbytné pro účely vyšetřování.

Hodnocení dopadů regulace (RIA)

Předsedkyně Legislativní rady vlády svým dopisem ze dne 19. května 2021 č. j. 20384/2021-UVCR rozhodla o tom, že hodnocení dopadů regulace nebude u tohoto návrhu zákona prováděno.

1. Zhodnocení platného právního stavu včetně zhodnocení současného stavu ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti mužů a žen

Centralizované automatizované mechanismy předpokládané v článku 32a odst. 3 směrnice 2015/849 jsou upraveny v **zákoně č. 300/2016 Sb., o centrální evidenci účtů**, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o centrální evidenci účtů“).

Centrální evidence účtů a bezpečnostních schránek (dále jen „centrální evidence účtů“) je centrální databází základních informací o účtech, vedených institucemi, kterými jsou banka, zahraniční banka, která vykonává svou činnost na území České republiky prostřednictvím pobočky, spořitelní a úvěrní družstvo, instituce elektronických peněz, zahraniční instituce elektronických peněz, vydavatel elektronických peněz malého rozsahu, platební instituce, zahraniční platební instituce a poskytovatel platebních služeb malého rozsahu, kterým Česká národní banka přidělila kód platebního styku, pro jejich klienty, tedy pro fyzické nebo právnické osoby či jiné subjekty. Účelem centrální evidence účtů je podpořit činnost Finančního analytického úřadu, orgánů činných v trestním řízení, zpravodajských služeb, Finanční správy České republiky a Celní správy České republiky.

Centrální evidence účtů poskytuje ve stanovených případech oprávněným žadatelům, taxativně stanovených v § 6 odst. 1 zákona o centrální evidenci účtů, na základě jejich žádosti údaje z centrální evidence účtů, a to za splnění podmínek stanovených jinými právními předpisy (např. zákonem č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o bankách“)).

Ustanovení § 38 odst. 3 **zákona o bankách** stanoví taxativní výčet subjektů, na základě jejichž písemného vyžádání za stanovených podmínek podá banka zprávu o záležitostech, které jsou předmětem bankovního tajemství. Ustanovení § 38 odst. 2 zákona o bankách pak mimo jiné stanoví na základě právní fikce situace, které se nepovažují za porušení bankovního tajemství.

Obdobně pak ustanovení § 25b odst. 3 **zákona č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech a některých opatřeních s tím souvisejících a o doplnění zákona České národní rady č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů**, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o spořitelních a úvěrních družstvech“), stanoví taxativní výčet subjektů, na základě jejichž písemného vyžádání za stanovených podmínek podá družstevní záložna zprávu o údajích, které je povinna zachovávat v tajnosti a chránit před zneužitím. Ustanovení § 38 odst. 2 zákona o spořitelních a úvěrních družstvech pak mimo jiné stanoví na základě právní fikce situace, které se nepovažují za porušení povinnosti zachovávat v tajnosti a chránit před zneužitím údaje o svém členovi a o jeho obchodech s družstevní záložnou.

Žádný z výše zmíněných zákonů neupravuje možnost poskytnout získané údaje úřadu OLAF, ani nestanoví žádnou právní fikcí, že by předání takovýchto údajů nebylo porušením kterékoliv z výše uvedených specifických povinností mlčenlivosti.

Současná právní úprava nemá dopad ve vztahu k rovnosti mužů a žen.

2. Odůvodnění hlavních principů navrhované právní úpravy, včetně dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti mužů a žen

Navrhovaná právní úprava je adaptačním předpisem, předkládá se tedy z důvodu zajištění řádné aplikace, výkonu a dodržování nařízení 883/2013.

V právním řádu České republiky nemá žádný věcně příslušný vnitrostátní správní orgán působnost stanovenou v potřebném rozsahu tak, jak předpokládá čl. 7 odst. 3a nařízení 883/2013. Navrhovaná právní úprava je tedy nezbytná pro určení příslušného orgánu nadaného pravomocí údaje požadované úřadem OLAF v rámci jeho vyšetřování získávat a dále je úřadu OLAF předávat.

Z hlediska rozsahu navrhované právní úpravy lze konstatovat, že byla zvolena varianta minimalistické adaptace, kdy navrhovaná právní úprava určuje práva a povinnosti příslušného orgánu a současně je předkládán návrh zákona o změně některých stávajících zákonů, kde je příslušný orgán doplněn mezi instituce oprávněné získávat požadované údaje.

Při posouzení variantních řešení a především s přihlédnutím k omezením uvedeným v bodě 3. obecné části důvodové zprávy bylo jako nejvhodnější orgán pro poskytování informací úřadu OLAF v souladu s nařízením 883/2013 zvoleno Ministerstvo financí – Centrální kontaktní bod AFCOS (Anti-Fraud Coordination Service – Koordinační služba pro boj proti podvodům).

Pozice Centrálního kontaktního bodu AFCOS pro správněprávní oblast byla na základě usnesení vlády České republiky ze dne 5. září 2007 č. 1010 o změně postavení centrálního kontaktního bodu systému Anti-Fraud Co-ordination Structure (AFCOS) v České republice převedena z Nejvyššího státního zastupitelství na Ministerstvo financí, a to s účinností od 1. ledna 2008.

Ministerstvo financí – Centrální kontaktní bod AFCOS je za Českou republiku partnerem úřadu OLAF v oblasti správněprávní. Úřadu OLAF mj. organizuje schůzky s dotčenými subjekty při kontrolách na místě, zajišťuje potřebné dokumenty a informace pro jeho vyšetřování a napomáhá tak účelnému průběhu jeho vyšetřování v České republice. Důležitým úkolem je rovněž zastřešení hlášení nesrovnalostí Evropské komisi a zajištění souvisejícího metodického výkladu. Ministerstvo financí – Centrální kontaktní bod AFCOS je v České republice gestorem nařízení 883/2013.

Koordinační služby členských států pro boj proti podvodům byly právně ukotveny nařízením 883/2013 za účelem usnadňování účelné spolupráce a výměny informací, včetně informací operativní povahy, mezi úřadem OLAF a členskými státy.

V rámci přípravy novely nařízení 883/2013 konstatovala Evropská komise ve své zprávě o hodnocení uplatňování nařízení 883/2013 (dále jen „Hodnotící zpráva“) rovněž potřebu dalšího objasnění úlohy těchto koordinačních služeb pro boj proti podvodům, aby bylo zajištěno, že úřadu je poskytována pomoc nezbytná k tomu, aby byla jeho vyšetřování účelná, přičemž organizace a pravomoci koordinačních služeb pro boj proti podvodům jsou ponechány na jednotlivých členských státech. V tomto ohledu by koordinační služby pro boj proti podvodům měly být oprávněny poskytovat nebo koordinovat pomoc, kterou úřad potřebuje k účelnému plnění svých úkolů, a to před zahájením vnějšího či vnitřního vyšetřování, v jeho průběhu nebo na jeho konci.

Článek 12a „Koordinační služby pro boj proti podvodům“ nařízení 883/2013 uvádí:

- ”
1. *Pro účely tohoto nařízení určí každý členský stát službu (dále jen „koordinační služba pro boj proti podvodům“), která bude napomáhat účelné spolupráci a výměně informací, včetně informací operativní povahy, s úřadem. Tam, kde je to vhodné, a v souladu s vnitrostátním právem může být koordinační služba pro boj proti podvodům považována za příslušný orgán pro účely tohoto nařízení.*
 2. *Na žádost úřadu a před rozhodnutím, zda zahájit vyšetřování, jakož i během vyšetřování či po jeho ukončení poskytnou koordinační služby pro boj proti podvodům potřebnou pomoc, nebo ji koordinují, aby mohl úřad účelně plnit své úkoly. Tato pomoc zahrnuje zejména pomoc poskytovanou příslušnými orgány členských států podle čl. 3 odst. 5 a 6, čl. 7 odst. 3 a čl. 8 odst. 2 a 3.“*

Navrhovaná právní úprava nemá dopad ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti mužů a žen.

3. Vysvětlení nezbytnosti navrhované právní úpravy

Nařízení 883/2013 je v České republice přímo použitelné. Česká republika je tak od vstupu nařízení v účinnost povinna informace uvedené v čl. 7 odst. 3a úřadu OLAF na jeho žádost poskytovat.

Podle nařízení 883/2013 provádí úřad OLAF pouze správní vyšetřování, nikoli vyšetřování v rámci trestního řízení. Příslušným orgánem na české straně by tedy recipročně měl být správní orgán, který je oprávněn předmětné informace získávat. V tomto ohledu lze identifikovat tři správní orgány, které jsou ve stávající zákonné úpravě oprávněny takovéto informace získávat – Finanční analytický úřad, orgány finanční správy zastřešené Generálním finančním ředitelstvím a orgány celní správy zastřešené Generálním ředitelstvím cel.

Finanční analytický úřad

Finanční analytický úřad (dále jen „FAÚ“) je finanční zpravodajskou jednotkou České republiky, jejíž činnost je regulována zákonem č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „AML zákon“) a vychází také z evropských a mezinárodních požadavků. Tento zákon jednoznačně vymezuje kompetenci FAÚ pouze na boj proti praní peněz, financování terorismu a financování šíření zbraní hromadného ničení. Jeho hlavním úkolem je zpracovávat oznámení o podezřelém obchodu od povinných osob, jejichž činnost souvisí s uvedenými oblastmi, tato oznámení dále šetřit a analyzovat a případně předávat výsledky šetření orgánům činným v trestním řízení či jiným kompetentním orgánům. Finanční zpravodajské jednotky neslouží jako orgán zajišťující informace pro finanční šetření jiným národním či mezinárodním orgánům a z pohledu své specializace tomuto účelu ani sloužit nemohou.

Jedním z hlavních principů činnosti finančních zpravodajských jednotek je skutečnost, že musí být samostatné a nezávislé, což znamená, že musí mít pravomoc a schopnost samostatně vykonávat své funkce, včetně samostatného rozhodování, které informace budou analyzovat, požadovat a případně komu a kdy budou tyto informace předávat dál. Tento stěžejní princip je

zakotven nejen v § 29c odst. 2 AML zákona, ale je součástí i evropského práva (viz např. článek 32 odst. 4 směrnice 2015/849 a dalších mezinárodních standardů¹).

Ostatně článek 7 nařízení 883/2013 uvádí, že příslušné vnitrostátní orgány mají jednat v souladu s vnitrostátními procesními pravidly, která se vztahují na dotčený příslušný vnitrostátní orgán. Pokud by byl FAÚ tímto příslušným orgánem, bylo by to naopak v rozporu s právními předpisy regulujícími jeho činnost.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1153 ze dne 20. června 2019 o stanovení pravidel usnadňujících používání finančních a dalších informací k prevenci, odhalování, vyšetřování či stíhání určitých trestných činů a o zrušení rozhodnutí Rady 2000/642/SVV (dále jen „směrnice 2019/1153“) sice stanoví povinnost FAÚ poskytovat informace Europolu, avšak obdobnou povinnost nelze analogicky vyvozovat i ve vztahu k poskytování informací OLAF. Ve směrnici 2019/1153 jsou totiž uvedeny záruky, které tuto spolupráci umožňují a které v nařízení 883/2013 uvedeny nejsou. Jedná se zejména o to, že Europolu budou poskytovány pouze ty informace, které již má FAÚ k dispozici, a tedy nemá povinnost tyto informace na žádost Europolu aktivně opatřovat (tuto činnost zajišťují jiné vnitrostátní orgány). Je třeba také upozornit na skutečnost, že FAÚ má možnost odepřít poskytnutí těchto informací, pokud by to mohlo narušit probíhající šetření nebo by to bylo nepřiměřené oprávněným zájmům fyzických či právnických osob. Navíc je nutné konstatovat, že Europol poskytuje podporu donucovacím orgánům v celé EU v boji proti trestné činnosti a terorismu ve všech oblastech, které spadají do jeho mandátu. Výměna informací s FAÚ má tedy spíše trestněprávní či zpravodajský základ, a navíc by měla probíhat prostřednictvím národní jednotky Europolu v České republice, která je součástí Policie České republiky.

Z výše uvedeného jednoznačně vyplývá, že **FAÚ jako finanční zpravodajská jednotka nemůže z povahy své činnosti plnit úlohu příslušného orgánu vůči úřadu OLAF.**

Generální finanční ředitelství

Generální finanční ředitelství je jedním z orgánů Finanční správy České republiky, jejichž kompetence vymezuje zákon č. 456/2011 Sb., o Finanční správě České republiky, ve znění pozdějších předpisů (konkrétně § 4, § 7, § 10 a § 11).

Okruh subjektů, od kterých mohou orgány finanční správy pro účely správy daní informace získávat, i rozsah těchto informací vymezuje ustanovení § 57 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „daňový řád“). Ačkoliv jsou orgány finanční správy oprávněny vyžadovat si údaje z centrální evidence účtů (§ 6 odst. 2 zákona o centrální evidenci účtů), nejsou nadány kompetencí získávat předmětné údaje pro účely činnosti úřadu OLAF, ale toliko pro správu daní. Nakládání s informacemi získanými při správě daní je upraveno v ustanoveních § 4, § 52 a § 53 daňového řádu. Uvedená ustanovení neumožňují orgánům finanční správy poskytnout úřadu OLAF ani informace získané pro samotné účely správy daní.

Omezenou výjimku v zachování mlčenlivosti představuje postup podle nařízení Rady (EU) 2018/1541 ze dne 2. října 2018, kterým se mění nařízení (EU) č. 904/2010 a (EU) 2017/2454, pokud jde o opatření k posílení správní spolupráce v oblasti daně z přidané hodnoty, kdy mohou členské státy v souladu s ustanovením čl. 49 bod 2a sdělovat úřadu OLAF příslušné informace, aby mohl v souladu se svým mandátem zvážit vhodná opatření.

¹ Doporučení Finančního akčního výboru (FATF) č. 29 a jeho vysvětlující poznámka

Podle dříve zpracovaného stanoviska Ministerstva financí a Generálního finančního ředitelství lze úřadu OLAF sdělit informace získané při správě daně z přidané hodnoty z vlastní iniciativy. S ohledem na nadřazenost evropského práva nad právem tuzemským lze na základě čl. 49 odst. 2a nařízení Rady (EU) č. 904/2010 ze dne 7. října 2010 o správní spolupráci a boji proti podvodům v oblasti daně z přidané hodnoty považovat povinnost mlčenlivosti orgánů finanční správy vůči úřadu OLAF za prolomenou, ovšem pouze ve vztahu k informacím získaným při správě daně z přidané hodnoty.

Uvedené prolomení mlčenlivosti tedy neumožňuje finanční správě opatřovat a poskytovat údaje úřadu OLAF ve smyslu nařízení 883/2013, neboť toto prolomení mlčenlivosti se týká údajů, které jsou získávány pro účely správy daní (vázáno úzce pouze ke správě daně z přidané hodnoty), nikoli pro činnost úřadu OLAF jako takovou. Navíc v těchto případech poskytnutí vychází z aktivity orgánů finanční správy, nikoli v návaznosti na vyžádání součinnosti ze strany úřadu OLAF.

Dále lze uvést, že v případě žádosti úřadu OLAF se ze strany finanční správy nejedná o oznámení trestného činu orgánům činným v trestním řízení ani poskytnutí (vlastní činností) získaných informací jinému správci daně pro výkon jeho činnosti (úřad OLAF je správním orgánem, který není správcem žádné daně). Finanční správa tedy informace o bankovních účtech nemůže nejen legálně postoupit, ale ani na žádost OLAF získat (odůvodnění finanční správou koncipovaných výzev vztažených k bankovním institucím podle ustanovení § 57 daňového řádu, resp. žádostem do centrální evidence účtů podle ustanovení § 6 odst. 2 zákona o centrální evidenci účtů, vždy souvisí s výkonem správy daní, což zde není splněno).

Z dostupných zveřejněných informací o činnosti úřadu OLAF v předchozích obdobích lze dovodit, že oblast správy daní (tj. problematiky v gesci finanční správy) v portfoliu jím řešených oblastí není dominantní. To vede k závěru, že novelizace zákonných předpisů upravujících poskytování informací pouze pro oblast daní spravovaných finanční správou nepřinese řešení situace (úřad OLAF bude vyžadovat informace majoritně mimo souvislost se správou daní v kompetenci finanční správy).

Na základě výše uvedeného **není možné, aby Generální finanční ředitelství zajišťovalo poskytování předmětných informací pro úřad OLAF**. A to nejen v rovině nedostačujících legislativních oprávnění, ale i z hlediska dalších zmíněných důvodů. Tyto další důvody neeliminuje ani případná legislativní změna tuzemských právních norem.

Generální ředitelství cel (Celní správa)

Orgány Celní správy České republiky (dále jen „orgány celní správy“) jsou oprávněny v souladu s ustanovením § 6 písm. d) zákona o centrální evidenci účtů požadovat z centrální evidence účtů informace pouze o tom, zda subjekt, u něž je prováděn výkon rozhodnutí, a to i při výkonu dělené správy (viz ustanovení § 161 daňového řádu, ustanovení § 106 odst. 2 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů), má zřízen účet vedený úvěrovými institucemi na území České republiky. Orgány celní správy nezpracovávají uvedené informace a nejsou oprávněny ani vybaveny technickými ani lidskými zdroji pro účely a rozsah činností úřadu OLAF tak, jak je uvedeno v nařízení 883/2013. Orgány celní správy po obdržení kladné informace o existenci účtu provedou výkon rozhodnutí příkázáním pohledávky z účtu u poskytovatele platebních služeb, a to bez dalších analýz o pohybech na účtech apod.

Předmětná činnost nemůže být prováděna útvary celní správy v pozici pověřeného celního orgánu Generálního ředitelství cel jakožto orgánu činného v trestním řízení, jehož věcná působnost je vymezena v ustanovení § 12 odst. 2 písm. d) zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád, ve znění pozdějších předpisů, a to zejména proto, že úřad OLAF není orgánem vymáhajícím právo. Orgán činný v trestním řízení je v souladu s ustanovením § 6 písm. a) zákona o centrální evidenci účtů oprávněn požadovat informace z centrální evidence účtů, avšak činnost související s čl. 7 odst. 3a nařízení 883/2013 musí být realizována na základě kompetencí netrestněprávní povahy. Jak vyplývá z uvedeného ustanovení, informace bude možné poskytovat za stejných podmínek, jaké platí pro příslušné vnitrostátní orgány. Pokud by měly být prováděny tyto lustrace ze strany pověřeného celního orgánu, muselo by dojít k naplnění dalších podmínek stanovených národní legislativou v oblasti trestního řízení, včetně průlomu do zákonem uložené povinnosti mlčenlivosti vůči informacím z finančního a bankovního sektoru, se kterými se pověřený celní orgán může seznamovat. Ve vztahu k základnímu postavení úřadu OLAF, jeho statutu a oprávnění provádět pouze správní vyšetřování, dále zákonných podmínek platných v České republice, **není tudíž možné** v jeho prospěch **poskytovat informace o finančních transakcích ze strany pověřeného celního orgánu.**

Vzhledem k tomu, že žádný ze správních orgánů, které jsou v současné právní úpravě oprávněny přistupovat k údajům z centrální evidence účtů a které jsou oprávněny prolamovat bankovní tajemství, není oprávněn údaje získávat pro účely vyšetřování úřadu OLAF ani získané údaje úřadu OLAF dále poskytovat, předkládá se tento návrh zákona.

Navržená právní úprava je také nezbytná k zabránění negativních finančních dopadů, které by České republice mohly hrozit, pokud by porušila povinnost spolupracovat s úřadem OLAF zakotvenou v nařízení 883/2013 a zároveň i obecnou zásadu loajální spolupráce podle čl. 4 odst. 3 Smlouvy o Evropské unii. Nařízení 883/2013 uvádí: „*V situacích, kdy se úřad musí spolehnout na pomoc příslušných orgánů členských států, zejména v případech, kdy se hospodářský subjekt brání kontrole a inspekci na místě, by měly členské státy zajistit, aby byla opatření úřadu účelná, a měly by poskytnout potřebnou pomoc v souladu s příslušnými pravidly vnitrostátního procesního práva. Za účelem ochrany finančních zájmů Unie by Komise měla vzít v úvahu jakékoliv porušení povinnosti spolupracovat s úřadem ze strany členského státu při posuzování toho, zda v souladu s příslušnými právními předpisy Unie vymáhat příslušné částky uplatňováním finančních oprav na členské státy.*“

4. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem

Navrhovaná právní úprava je plně v souladu s ústavním pořádkem České republiky, jak jej vymezuje čl. 112 Ústavy České republiky, jakož i s mezinárodními smlouvami podle čl. 10 Ústavy České republiky. Návrh zákona respektuje obecné zásady ústavního pořádku České republiky a jeho obsah neporušuje ústavní principy rovnosti v právech a zákazu retroaktivity.

Právní úprava je navrhována tak, aby byla v souladu se zásadami zákonnosti, legitimacy cílů a přiměřenosti zásahu do základních práv a svobod. Článek 4 odst. 1 Listiny základních práv a svobod stanoví, že povinnosti mohou být ukládány pouze na základě zákona a v jeho mezích. Cílem předkladatele je formulovat jednotlivá práva a povinnosti adresátů norem zásadně nediskriminačním a rovným přístupem vedoucím k provádění spolupráce s úřadem OLAF tak, aby nedošlo ke zkrácení práv jiných skupin, zejména subjektů, jejichž údaje jsou získávány. Jedná se zvláště o ústavní princip „*státní moc lze uplatňovat jen v případech a v mezích stanovených zákonem, a to způsobem, který zákon stanoví*“, zakotvený v čl. 2 odst.

3 Ústavy České republiky a čl. 2 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Tyto ústavní meze jsou v předkládaném návrhu respektovány, včetně mezí vyplývajících z ústavně zajištěné nedotknutelnosti vlastnictví.

K omezení soukromí (čl. 7 odst. 1 Listiny) dochází jen v souladu se zákonem, přičemž toto omezení není větší, než je nezbytně nutné k dosažení účelu jednotlivých šetření či procesů, vedených úřadem OLAF. Nedochozí k omezení práva vlastnit majetek a nakládat s ním v souladu s právními předpisy; neukládají se ani žádné nové daně či poplatky (čl. 11 Listiny).

Návrh zvolené úpravy tak respektuje ústavní principy Listiny základních práv a svobod.

Návrh rovněž není v rozporu s platnou judikaturou Ústavního soudu a Nejvyššího soudu. Respektuje zásadu, podle níž lze státní moc uskutečňovat pouze na základě zákona a v jeho mezích.

5. Zhodnocení slučitelnosti navrhované právní úpravy s předpisy Evropské unie, judikaturou soudních orgánů Evropské unie nebo obecnými právními zásadami práva Evropské unie

Navrhovaná právní úprava je plně slučitelná s právem Evropské unie a ustanovení navrhované právní úpravy nezakládají rozpor s primárním právem Evropské unie ve světle ustálené judikatury Soudního dvora Evropské unie ani s obecnými právními zásadami práva EU, zejména se zásadou proporcionality a subsidiarity, se zásadou rovného zacházení, nediskriminace a právní jistoty.

Zde je třeba zdůraznit především čl. 4 odst. 3 Smlouvy o Evropské unii, který zakotvuje tzv. **zásadu loajální spolupráce**: „Podle zásady loajální spolupráce se Unie a členské státy navzájem respektují a pomáhají si při plnění úkolů vyplývajících ze Smluv. Členské státy učiní veškerá vhodná obecná nebo zvláštní opatření k plnění závazků, které vyplývají ze Smluv nebo z aktů orgánů Unie. Členské státy usnadňují Unii plnění jejich úkolů a zdrží se všech opatření, jež by mohla ohrozit dosažení cílů Unie.“

S poukazem na sekundární právo Evropské unie lze konstatovat, že také v tomto ohledu předkládaná právní úprava respektuje závazky, které pro Českou republiku v této oblasti z členství v Evropské unii vyplývají.

Navrhovaná právní úprava především umožní České republice plnit povinnosti jí uložené přímo použitelným **nařízením 883/2013**, a to zejména získávání a poskytování informací požadovaných úřadem OLAF v rámci jeho vyšetřování podle čl. 7 odst. 3a tohoto nařízení.

Dále je navrhovaná právní úprava v souladu s **nařízením** Rady (Euratom, ES) č. **2185/96** ze dne 11. prosince 1996 o kontrolách a inspekcích na místě prováděných Komisí za účelem ochrany finančních zájmů Evropských společenství proti podvodům a jiným nesrovnalostem (dále jen „nařízení 2185/96“).

6. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána

Vyhlášené mezinárodní smlouvy, k jejichž ratifikaci dal Parlament souhlas a jimiž je Česká republika vázána (tzv. prezidentské mezinárodní smlouvy), mají z hlediska hierarchie právních předpisů aplikační přednost před zákony a právními předpisy nižší právní síly. Vztah

tzv. prezidentských mezinárodních smluv vůči vnitrostátním právním předpisům je vymezen v čl. 10 Ústavy České republiky, kde je princip aplikační přednosti těchto mezinárodních smluv výslovně stanoven. Stanoví-li tedy tzv. prezidentská mezinárodní smlouva něco jiného než zákon, použije se tato mezinárodní smlouva. Článek 10 Ústavy České republiky tak zaručuje, že při případném nesouladu vnitrostátního práva s tzv. prezidentskou mezinárodní smlouvou musí být respektována tzv. prezidentská mezinárodní smlouva. Ústavní soud navíc v nálezu publikovaném pod č. 403/2002 Sb. rozhodl, že si tehdy platné mezinárodní smlouvy o lidských právech a základních svobodách zachovávají hierarchickou přednost před zákonem.

6.1 Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod

Článek 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (viz sdělení č. 209/1992 Sb.) zaručuje každému právo na respektování jeho soukromého a rodinného života, obydlí a korespondence. Státní orgán nemůže do výkonu tohoto práva zasahovat kromě případů, kdy je to v souladu se zákonem a nezbytné v demokratické společnosti v zájmu národní bezpečnosti, veřejné bezpečnosti, hospodářského blahobytu země, předcházení nepokojům a zločinnosti, ochrany zdraví nebo morálky nebo ochrany práv a svobod jiných. Navržená úprava tyto principy respektuje. V podrobnostech viz část 8. obecné části důvodové zprávy.

V rámci celkového zhodnocení navržené právní úpravy v kontextu Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod lze konstatovat, že je navrhovaná právní úprava plně slučitelná s touto Úmluvou.

6.2 Mezinárodní pakt o občanských a politických právech

Mezinárodní pakt o občanských a politických právech ze dne 19. prosince 1966, vyhlášený ve Sbírce zákonů pod č. 120/1976 Sb. mj. zakotvuje v článku 17 zákaz svévolných zásahů do soukromého života. Toto právo má zásadně stejný obsah jako obdobné právo zakotvené v Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod, která byla posuzována výše.

S odkazem na výše uvedenou argumentaci k Úmluvě tedy lze konstatovat, že navrhovaná právní úprava je s paktem plně slučitelná.

6.3 Úmluva o ochraně osob se zřetelem na automatizované zpracování osobních dat

Na přístup příslušného orgánu do systému centrální evidence účtů se uplatní výjimka stanovená v čl. 9 odst. 2 písm. a) Úmluvy o ochraně osob se zřetelem na automatizované zpracování osobních dat (viz sdělení č. 115/2001 Sb. m. s.; Štrasburk 28. 1. 1981; platnost pro Českou republiku od 1. 11. 2001). K odchylce konkrétně dochází v čl. 5 písm. d); přesnost osobních údajů není posuzována, do centrální evidence účtů jsou poskytovány a v ní uchovávány ve stavu, v jakém je vedou předávající úvěrové instituce, a dále v čl. 8, neboť subjekt údajů předávaných úvěrovými institucemi do centrální evidence účtů nemá k těmto informacím přístup a nemá možnost jejich ovlivnění. Tato odchylka je v souladu s účelem zřízení centrální evidence účtů, kterým je ochrana bezpečnosti státu, veřejné bezpečnosti, měnových zájmů státu a potírání trestné činnosti.

7. Předpokládaný hospodářský a finanční dopad navrhované úpravy na státní rozpočet a ostatní rozpočty, na podnikatelské prostředí České republiky, dále sociální dopady, včetně dopadů na rodiny a dopadů na specifické skupiny obyvatel, zejména osoby sociálně slabé, osoby se zdravotním postižením a národnostní menšiny, a dopady na životní prostředí

7.1 Předpokládaný hospodářský a finanční dopad navrhované právní úpravy na státní rozpočet, ostatní veřejné rozpočty a na podnikatelské prostředí České republiky

7.1.1 Dopad na veřejné rozpočty

Centrální evidence účtů podle zákona o centrální evidenci účtů je již plně zavedena a funkční. Navržená právní úprava pouze opravňuje Ministerstvo financí opatřovat informace dostupné v centrální evidenci účtů a následně tyto informace získané pro potřeby vyšetřování předávat úřadu OLAF. Systém pro automatizované předávání informací nebude nutné pro zapojení Ministerstva financí upravovat. V souvislosti se získáváním konkrétních záznamů transakcí od jednotlivých dožádaných subjektů bude příslušný orgán muset řešit jednotlivé případy individuálně, avšak v rámci současné personální kapacity. Z těchto důvodů se neočekává navýšení finančních nákladů pro státní rozpočet.

7.1.2 Dopad na dozorčí úřady

Dozorčím úřadem nad dodržováním zákona o centrální evidenci účtů, je Česká národní banka. Nepředpokládá se v této souvislosti žádné výrazné zvýšení nákladů v souvislosti s dozorovou činností.

7.1.3 Dopad na povinné osoby

Návrh zákona nerozšiřuje množství údajů, které banky a spořitelni a úvěrní družstva mají povinnost poskytovat do centrální evidence účtů. V této souvislosti se tedy neočekává žádný finanční ani personální dopad na povinné osoby.

Navrhovaný postup pro předávání záznamu transakcí úřadu OLAF, a s tím spojený průlom do bankovního tajemství a povinnosti spořitelních a úvěrních družstev zachovávat údaje o svých členech a jejich obchodech v tajnosti, bude mít pouze zanedbatelný finanční dopad na podnikatelské prostředí, neboť banky a spořitelni a úvěrní družstva mají již dnes vybudován systém pro předávání informací oprávněným subjektům a návrh zákona tento okruh subjektů pouze rozšiřuje. Vzhledem k nízkému počtu očekávaných žádostí od úřadu OLAF o poskytnutí záznamu o transakcích (cca desítky žádostí za rok), neočekáváme materiální navýšení celkových nákladů na straně bank či spořitelních a úvěrních družstev.

7.2 Sociální dopady, včetně dopadů na rodiny a dopadů na specifické skupiny obyvatel, zejména osoby sociálně slabé, osoby se zdravotním postižením a národnostní menšiny

Návrh zákona nemá dopady na rodiny a specifické skupiny obyvatel, zejména osoby sociálně slabé, osoby se zdravotním postižením a národnostní menšiny.

7.3 Dopady na životní prostředí

V souladu s aktuálními politickými prioritami Evropské komise se úřad OLAF při svých vyšetřováních přednostně věnuje případům souvisejícím s ochranou zdraví a bezpečnosti spotřebitelů, tj. mimo jiné i podvodům v oblasti potravin a životního prostředí. Úřad OLAF proto prohlubuje spolupráci se službami Evropské komise odpovědnými za ochranu potravinového řetězce a životního prostředí.

Návrh zákona umožní České republice plnit její povinnosti vzešlé z nařízení 883/2013, které mají vést ke zvýšení účelnosti vyšetřování vedených úřadem OLAF. V konečném důsledku by tak návrh zákona mohl mít vliv na úspěšnost odhalování, postihování a prevence podvodů v oblasti životního prostředí.

7.4 Dopady na spotřebitele

V souladu s aktuálními politickými prioritami Evropské komise se úřad OLAF při svých vyšetřováních přednostně věnuje případům souvisejícím s ochranou zdraví a bezpečnosti spotřebitelů, tj. mimo jiné i podvodům v oblasti potravin a životního prostředí.

Snížením výskytu protiprávní činnosti v důsledku širších možností šetření úřadu OLAF v oblasti padělaného a nekvalitního zboží, ochrany potravinového řetězce a léků může docházet k nižšímu výskytu protiprávního jednání s dopadem na cenu výrobků, služeb a jejich kvalitu. Odhalení nekvalitních výrobků v potravinovém řetězci a zejména léků může mít i přímý pozitivní dopad na život a zdraví spotřebitelů.

8. Zhodnocení dopadu navrhovaného řešení ve vztahu k ochraně soukromí a osobních údajů

8.1 Důvody zákonem předpokládaného zpracování osobních údajů:

V Hodnotící zprávě Evropské komise bylo upozorněno na některé nedostatky, které ovlivňují účinnost a účelnost vyšetřování. Jednalo se především o:

- *Kontroly na místě a asistence ze strany národních orgánů:* V různých případech se tyto akty podřizují uplatňování těchto pravomocí podmínkám vnitrostátního práva, zejména pokud jde o kontroly a inspekce na místě u hospodářských subjektů prováděné na území členských států. Rozdílné výklady příslušných ustanovení a rozdíly ve vnitrostátních právních předpisech dnes vedou k roztržitému výkonu pravomocí úřadu OLAF v členských státech, což v některých případech brání schopnosti OLAF úspěšně provádět šetření a nakonec přispět k dosažení cíle, kterým je ochrana finančních zájmů EU.
- *Informace o bankovních účtech:* Hodnocení poukázalo na potřebu zvážit určité změny pravomocí při šetření, které má úřad OLAF k dispozici. Je třeba posoudit potřebu a možnost lepšího přístupu k informacím (např. k bankovním účtům), které by mohly být klíčové pro odhalování mnoha případů podvodu nebo nesrovnalostí.
- *Přípustnost zpráv z šetření OLAF:* Snahou je využít včasné předávání informací ze strany úřadu OLAF v soudních a správních řízeních, tj. v případech, kdy by některé části skutkového stavu probíhajícího šetření mohly být zavedeny dříve a mohly by bezprostředně napomoci preventivnímu opatření bez čekání na dokončení šetření.
- *AFCOS:* Role koordinační služby AFCOS v členských státech je velmi přínosná a má zajistit úřadu OLAF asistenci při kontrolách na místě a při získávání související dokumentace. Tato služba by měla napomáhat při vnitřních i vnějších šetřeních či koordinovaných aktivitách.
- *Koordinované aktivity:* bylo zapracováno nové ustanovení specifikující koordinaci aktivit, kterou může úřad OLAF zajišťovat.

Výše uvedené nedostatky jsou reflektovány v nařízení 2020/2223. Bod odůvodnění č. 15 k těmto změnám uvádí, že se jedná především o provádění kontrol a inspekcí na místě, možnost přístupu k informacím o bankovních účtech nebo přípustnost zpráv o případech vypracovaných úřadem jako důkazů ve správních nebo soudních řízeních. K získávání

informací o bankovních účtech se vyjadřuje bod odůvodnění č. 31 tak, že úřad OLAF by tyto informace měl získávat prostřednictvím spolupráce s vnitrostátními orgány a s jejich pomocí. Novelou dochází ke změně čl. 3 nařízení 883/2013, přičemž novelizovaný čl. 3 odst. 5 zní:

„Na žádost úřadu (OLAF) poskytne příslušný orgán dotčeného členského státu zaměstnancům úřadu bez zbytečného odkladu pomoc nezbytnou k účelnému plnění úkolů stanovených v písemném zmocnění uvedeném v čl. 7 odst. 2.

Dotčený členský stát v souladu s nařízením (Euratom, ES) č. 2185/96 zajistí, aby byl zaměstnancům úřadu umožněn přístup ke všem informacím, dokumentům a údajům týkajícím se skutečností, které jsou předmětem vyšetřování a jsou nezbytné pro účelné a účinné provedení kontrol a inspekci na místě, a aby si mohli tyto zaměstnanci tyto dokumenty nebo údaje ponechat a zamezit tak nebezpečí jejich zmizení. Jsou-li zařízení v soukromém vlastnictví používána pro pracovní účely, mohou být tato zařízení předmětem inspekce ze strany úřadu. Úřad může provést inspekci těchto zařízení pouze za stejných podmínek a ve stejném rozsahu, v jakém jsou vnitrostátní kontrolní orgány oprávněny provádět vyšetřování obsahu zařízení v soukromém vlastnictví, a pokud má úřad důvodné podezření, že jejich obsah může být pro vyšetřování důležitý.“

Z výše uvedeného vyplývá, že v rámci poskytované součinnosti úřadu OLAF může dojít v rámci úřední činnosti ke zpracování osobních údajů ve smyslu čl. 4 odst. 1 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů, dále jen „nařízení 2016/679“).

8.2 Předpokládaný rozsah zpracování osobních údajů:

Jak je uvedeno v bodech odůvodnění č. 15 a 31 nařízení 883/2013, mělo by se jednat především o přístup k informacím o bankovních účtech a peněžních transakcích. Z nařízení 883/2013 vyplývá, že má dojít k určení vnitrostátního orgánu, který bude úřadu OLAF k dispozici při plnění jeho úkolů. Z jednání zainteresovaných subjektů v rámci České republiky (Ministerstvo financí, Finanční analytický úřad, Generální ředitelství cel, Generální finanční ředitelství a Česká národní banka) vyplynulo, že zajistit požadavky úřadu OLAF jako jediný může nejefektivněji správce² tj. Ministerstvo financí.

Na základě navrhovaného zákona tak správce získá možnost přístupu k osobním údajům (nahlédnutím do centrální evidence účtů) s následným využitím získaných osobních údajů pro dotaz vůči jednotlivým úvěrovým institucím ve smyslu ustanovení § 3 písm. a) zákona o centrální evidenci účtů. Správce na základě navrhovaného zákona rovněž získá možnost žádat o informace o peněžních transakcích, a to vždy pouze na základě požadavku vzneseného úřadem OLAF a pouze v rozsahu takového požadavku. Získané informace a osobní údaje následně správce na základě své zákonné povinnosti vyplývající mu z nařízení 883/2013 ve spojení s navrhovaným zákonem předá zabezpečeným způsobem úřadu OLAF.

Ministerstvu financí tak vznikne na základě zákona nová povinnost zpracování osobních údajů, jehož účelem bude poskytování podpory úřadu OLAF při jeho vyšetřování a plnění úkolů zadaných úřadem OLAF. Toto nové zpracování by se podle odhadů mělo týkat desítek

² „...subjekt, který sám nebo společně s jinými určuje účely a prostředky zpracování osobních údajů; jsou-li účely a prostředky tohoto zpracování určeny právem Unie či členského státu, může toto právo určit dotčeného správce nebo zvláštní kritéria pro jeho určení;“ (čl. 4 odst. 1 nařízení 2016/679)

individuálně určených fyzických osob ročně. Stanovit přesný rozsah zpracovávaných osobních údajů je u tohoto typu zpracování v zásadě nemožné, neboť bude záležet především na požadavcích úřadu OLAF. Je však možné alespoň obecně určit kategorie osobních údajů, které budou zpracovány. Bude se jednat především o kategorie osobních údajů identifikační (jméno, příjmení apod.), kontaktní (adresa, telefonní číslo, elektronická adresa apod.), popisné (doplňující informace o fyzické osobě – např. její zaměstnavatel, provedené peněžní transakce) a platební (údaje uvedené v centrální evidenci účtů podle ustanovení § 4 zákona o centrální evidenci účtů). Takto zpracovávané osobní údaje budou v držení Ministerstva financí pouze po dobu, která odpovídá účelu zpracování, tj. pouze po dobu, než pomine účel, pro který byly osobní údaje správcem na žádost úřadu OLAF opatřeny. Vzhledem k činnosti úřadu OLAF a jeho poslání je pak v zásadě možné vyloučit, že by mělo docházet ke zpracování zvláštní kategorie osobních údajů ve smyslu čl. 9 nařízení 2016/679 či ke zpracování osobních údajů týkajících se rozsudků v trestních věcech a trestných činů ve smyslu čl. 10 nařízení 2016/679.

Vztah mezi Ministerstvem financí a úřadem OLAF bude vztahem mezi dvěma správci osobních údajů. Účel zpracování je Ministerstvu financí dán navrhovaným zákonem a je možné ho vyjádřit jako „poskytování podpory úřadu OLAF při jeho vyšetřování a plnění úkolů zadaných úřadem OLAF“, přičemž prostředky zpracování osobních údajů budou především technické nástroje, kterými disponuje Ministerstvo financí. Účel zpracování osobních údajů úřadem OLAF pak vyplývá z nařízení 883/2013.

8.3 Vyhodnocení rizikovosti zpracování ve vztahu k dopadům na ochranu osobních údajů:

V rámci přípravy zákona bylo provedeno vyhodnocení rizikovosti uvedeného zpracování, a to v návaznosti na dokument „Seznam druhů operací (ne)podléhajících požadavku na posouzení vlivu na ochranu osobních údajů“ vydaný Úřadem pro ochranu osobních údajů. Z provedeného vyhodnocení vychází, že se bude jednat o rizikové zpracování osobních údajů, neboť se bude jednat o zpracování osobních údajů vysoce osobní povahy (především informace vztahující k finanční situaci subjektu údajů), o zpracování velkého rozsahu osobních údajů (tímto zpracování může být postihnut kterýkoli subjekt údajů na území České republiky a zároveň zde bude existovat větší počet přístupujících zaměstnanců) a v neposlední řadě se bude jednat o zpracování osobních údajů, které může subjekt údajů prostřednictvím práv, která mu vyplývají z nařízení 2016/679, ovlivnit pouze v omezené míře. Vyhodnocení rizikovosti zpracování je provedeno v uvedené tabulce:

Charakteristika zpracování osobních údajů	Typ osobních údajů	Hodnota ³	Zdůvodnění
monitorování osobních údajů	Není pro uvažovaný typ zpracování osobních údajů relevantní.		
osobní údaje vysoce osobní povahy	osobní údaje ve smyslu čl. 4 odst. 1	kritická	Jde o zpracování osobních údajů vztahujících se k finanční situaci subjektu údajů (vedení účtů, zůstatky na účtech, peněžní transakce)

³ Jedná se o hodnoty uvedené v oficiálním dokumentu Úřadu pro ochranu osobních údajů – Seznam druhů operací (ne)podléhajících požadavku na posouzení vlivu na ochranu osobních údajů.

			apod.).
osobní údaje, které mohou subjekty údajů vystavit ohrožení	osobní údaje ve smyslu čl. 4 odst. 1	významná	Subjekty údajů jsou zařazeny jako příjemci veřejných prostředků.
zpracování osobních údajů velkého rozsahu	osobní údaje ve smyslu čl. 4 odst. 1	kritická	Zpracování se bude vztahovat na jakýkoli subjekt údajů v rámci České republiky, který bude vyšetřován úřadem OLAF, spolupráci s úřadem OLAF budou zajišťovat, vedle dvou vedoucích pracovníků, dva zaměstnanci z oddělení Centrální kontaktní bod AFCOS.
snímání veřejně přístupných prostor	Není pro uvažovaný typ zpracování osobních údajů relevantní.		
zpracování s omezeným vlivem subjektů údajů	osobní údaje ve smyslu čl. 4 odst. 1	kritická	Subjekty údajů mohou svá práva uplatnit pouze v omezené míře, neboť zpracování je založeno na zákonné povinnosti správce.
zpracování osobních údajů veřejně přístupných	osobní údaje ve smyslu čl. 4 odst. 1	nízká	Údaje získané pro tento účel zpracování nejsou veřejně přístupné, respektive jsou přístupné pouze na základě zákonného oprávnění některým zaměstnancům Ministerstva financí pro účely spolupráce s úřadem OLAF.
zpracování v technologicky složitých/pokročilých infrastrukturách	osobní údaje ve smyslu čl. 4 odst. 1	nízká	Zpracování uvedených osobních údajů bude prováděno v běžné spisové službě správce.
zpracování osobních údajů s vazbou na jiné správce/zpracovatele	osobní údaje ve smyslu čl. 4 odst. 1	významná	Lze jednoznačně vymezit správce, kterému budou osobní údaje předány – úřad OLAF. Jiný správce nebude mít k získaným údajům přístup.
zpracování s využitím nových technologických/organizačních řešení	osobní údaje ve smyslu čl. 4 odst. 1	nízká	Pro správce se sice bude jednat o nový účel zpracování, ale ve vztahu k technologickému či organizačnímu zajištění zpracování se u správce

			bude jednat o již známý a praktikovaný způsob zpracování – elektronická spisová služba a omezený počet přístupujících zaměstnanců.
--	--	--	--

8.4 Posouzení nezbytnosti a přiměřenosti operací zpracování ve vztahu k vymezenému účelu zpracování osobních údajů:

Zpracování je správci, tj. Ministerstvu financí uloženo jako právní povinnost, a to na základě nařízení 883/2013, které stanovuje předpoklady pro určení příslušného orgánu v členském státu. Na základě navrhovaného zákona bude tímto orgánem Ministerstvo financí. Potřeba zvýšené pravomoci úřadu OLAF je konstatována v Hodnotící zprávě. Je třeba upozornit na to, že Ministerstvo financí bude v tomto případě vystupovat pouze jako prostředník. Osobní údaje bude zpracovávat výlučně pro účel spolupráce s úřadem OLAF na základě jeho konkrétní žádosti o poskytnutí potřebné spolupráce. Tomuto účelu zpracování bude rovněž odpovídat doba uložení osobních údajů u Ministerstva financí. Tato doba musí být stanovena v návaznosti na splnění požadovaného účelu. V okamžiku, kdy pomine účel, pro který byly osobní údaje Ministerstvem financí na žádost úřadu OLAF opatřeny, dojde na Ministerstvu financí k výmazu těchto údajů.

Kritérium	Odpověď	Opatření	Výsledek
Je účel popsán dostatečně určitě, aby nemohlo dojít k jeho záměně za jiný?	ANO		V souladu
Existuje zákonný důvod pro zpracování osobních údajů?	ANO (nařízení 883/2013 ve spojení s navrhovaným zákonem)		V souladu
Je stanoven rozsah zpracovávaných osobních údajů?	ANO (jsou stanoveny předpokládané kategorie)		V souladu
Jsou osobní údaje získávány přímo od subjektů údajů?	NE	Splnění informační povinnosti	S opatřením
Je zajištěna přesnost osobních údajů?	ANO		V souladu
Mohou subjekty údajů očekávat takové zpracování?	NE	Splnění informační povinnosti	S opatřením
Je stanovena lhůta pro výmaz údajů?	ANO		V souladu

Lze shrnout, že účelem zpracování osobních údajů Ministerstvem financí je spolupráce s úřadem OLAF na základě jeho konkrétní žádosti, přičemž tato spolupráce je Ministerstvu financí uložena jako právní povinnost. Právní titulem pro zpracování osobních údajů tak bude čl. 6 odst. 1 písm. c) nařízení 2016/679, tj. plnění právní povinnosti, přičemž tato povinnost vyplývá Ministerstvu financí z nařízení 883/2013 ve spojení s navrhovaným zákonem. Rozsah zpracovávaných osobních údajů je dán žádostí úřadu OLAF, a pouze na základě této žádosti

může podle § 4 odst. 1 navrhovaného zákona Ministerstvo financí konat, respektive vyžadovat za účelem vyšetřování úřadu OLAF informace včetně takových, které jsou kryty mlčenlivostí či tajemstvím (např. bankovní tajemství). Vázanost rozsahem uvedeným v žádosti úřadu OLAF vyplývá i z ustanovení § 4 odst. 2 navrhovaného zákona. Přesnost osobních údajů u Ministerstva financí bude zajištěna uložením získaných informací do spisové služby, omezeným přístupem k získaným údajům a logováním náhledů a změn v rámci spisové služby. Zpracovávat osobní údaje je možné pouze po dobu, po kterou je to nutné pro naplnění účelu zpracování. V tomto případě tak Ministerstvo financí provede likvidaci osobních údajů bezodkladně poté, co pomine účel, pro který byly osobní údaje Ministerstvem financí na žádost úřadu OLAF opatřeny. Aby došlo k naplnění veškerých základních zásad ovládajících zpracování osobních údajů tak, jak jsou uvedeny v čl. 5 nařízení 2016/679, bude třeba, aby Ministerstvo financí splnilo vůči subjektům údajů informační povinnost, a to v návaznosti na čl. 14 nařízení 2016/679, neboť osobní údaje v tomto případě nebude Ministerstvo financí získávat přímo od subjektů údajů. Splněním těchto povinností dojde k naplnění základních zásad zpracování osobních údajů, jak jsou stanoveny čl. 5 nařízení 2016/679.

8.5 Stanovení rizik v souvislosti se zpracováním osobních údajů.

V souvislosti se zpracováním osobních údajů lze obecně určit dvě skupiny rizik. Rizika v první skupině mohou vzniknout na základě nedostatečných organizačních opatření, případně při nerespektování stanovených organizačních opatření. Ve druhém případě se jedná o rizika vyplývající z technického zabezpečení procesu zpracování. Obecně se předpokládá, že veškerá komunikace bude probíhat elektronickou cestou. Je však třeba upozornit na skutečnost, že může dojít k případům, kdy pro velikost předávaných souborů nebude možné elektronické cesty využít, a informace budou předány v listinné podobě. V takovém případě je třeba zjistit ochranu i listinných dokumentů, přičemž nesmí dojít k narušení důvěry, integrity a dostupnosti listinných materiálů.

Pro komunikaci mezi správci (tj. mezi Ministerstvem financí a úřadem OLAF) se předpokládá využití Informačního systému pro boj proti podvodům (Anti-Fraud Information System – dále jen „AFIS“). Součástí celé platformy AFIS je rovněž aplikace AFIS mail, která slouží pro výměnu zabezpečených zpráv elektronické pošty mezi jeho uživateli navzájem a jeho uživateli a orgány EU. Správcem tohoto systému je Evropská komise, úřad OLAF, jednotka B.1 – Strategie pro boj proti podvodům v oblasti cel, obchodu a tabáku. Systém AFIS je zabezpečen jak specifickým fyzickým zabezpečením, tak zabezpečením na úrovni firewallu. V rámci organizačních opatření je systém AFIS zabezpečen na úrovni prověřování zaměstnanců a dodavatelů služeb včetně zajištění jejich mlčenlivosti⁴.

V rámci první skupiny, tj. v rámci skupiny organizačních opatření lze obecně identifikovat následující rizika:

- a) přístup neoprávněné osoby,
- b) neoprávněné nakládání se získanými informacemi osobou oprávněnou k přístupu k informacím,
- c) nedostatečné personální zdroje – nedostatek zaměstnanců s potřebnými znalostmi.

V rámci druhé skupiny, tj. v rámci technických opatření lze obecně identifikovat následující rizika:

⁴ Podrobnosti je možné nalézt na následujícím odkazu [Processing operations | Evropský úřad pro boj proti podvodům \(europa.eu\)](https://european-council.europa.eu/media/eu-press/press-releases/2016/06/20160623-afis_en.pdf)

- a) zavedení škodlivého viru či kódu,
- b) přístup neoprávněné osoby.

Uvedená rizika jsou pouze obecné povahy a jsou demonstrativní. Správce, tj. Ministerstvo financí následně musí samo vyhodnotit, zda neexistují další rizika, která mohou pro osobní údaje a získané informace vyplývat ze zpracování (např. specifická rizika pro prostřední Ministerstva financí). Ministerstvo financí proto musí po zahájení zpracování osobních údajů tyto činnosti monitorovat a reagovat na případně nově vzniklá rizika. Nová rizika mohou vznikat jak v důsledku organizačních změn (např. zapojení většího počtu pracovníků do zpracování, restrukturalizace služebních míst apod.), tak v důsledku změn v oblasti informačních technologií (zpracování prostřednictvím nového softwaru apod.).

V obecné rovině lze výše uvedená rizika, která mají vliv na integritu, dostupnost a důvěrnost získaných informací snížit celou řadou běžných opatření. Ve vztahu k organizačním opatřením lze aplikovat následující rizika snižující opatření:

- a) jasné vymezení osob zpracovávajících osobní údaje na základě organizačního řádu,
- b) zajištění dostatečného proškolení zaměstnanců v oblasti zpracování osobních údajů a práce se získanými informacemi obecně,
- c) zajištění mlčenlivosti zaměstnance – ať již smluvně, či vyplývající z právních předpisů (navrhovaný zákon, či zákon č. 234/2014 Sb.),
- d) zajištění dostatku kvalifikovaných pracovníků,
- e) včasná likvidace osobních údajů a dalších dat.

Ve vztahu k technickým zabezpečením lze aplikovat tato rizika snižující opatření:

- a) zajištění systému fyzické bezpečnosti – využití přístupových karet, čipů či klíčů,
- b) provádění zálohování dat,
- c) použití firewallu,
- d) použití antivirové ochrany,
- e) blokování nebezpečných internetových stránek,
- f) instalace a využívání pouze legálního softwaru,
- g) pravidelná aktualizace softwaru,
- h) hlášení závad softwaru,
- i) logování přístupů k datům,
- j) řízení přístupu k výpočetní technice,
- k) šifrování přenosu informací.

K protiopatřením, která snižují rizika, je třeba dodat, že se jedná o opatření obecná a je uveden pouze jejich demonstrativní výčet. Bude třeba, aby správce, kterým je Ministerstvo financí, využil taková opatření, která vyplývají z rizik stanovených přímo Ministerstvem financí, která jsou pro něj dostupná, a která dostatečným způsobem určená rizika sníží a zajistí tak dostatečnou integritu, dostupnost a důvěrnost získaných informací. Tak, jak se mohou v průběhu zpracování měnit jednotlivá rizika (mohou ubývat, stejně jako mohou přibývat), bude docházet i ke změnám v rámci protiopatření ke snížení rizik. Správce proto musí po zpracování po celou dobu monitorovat a vhodně reagovat na zjištění nových rizik a možnosti nových protiopatření.

8.6 Práva subjektů údajů

Nařízení 2016/679 předpokládá celou řadu práv, prostřednictvím kterých mohou subjekty údajů alespoň částečně ovlivňovat zpracování svých osobních údajů. Níže uvedený rozbor si

klade za cíl vyhodnotit dostupnost a aplikovatelnost práv zaručených nařízením 2016/679 ve vztahu k předpokládanému zpracování osobních údajů Ministerstvem financí na základě tohoto zákona. K tomu je třeba zdůraznit, že správce má povinnost reagovat na aplikaci práv ze strany subjektů údajů, a to zásadně bezplatně. Výjimky z bezplatnosti úkonů dle čl. 12–22 nařízení 2016/679 jsou stanoveny v čl. 12 odst. 5 nařízení 2016/679 a obecně je možné říci, že jde o situace, kdy dochází k šikanóznímu výkonu práv subjektem údajů, přičemž v takovém případě má správce možnost svou reakci zpoplatnit, nebo odmítnout vyhovět žádosti. Nařízením 2016/679 umožňuje subjektům údajů tato práva:

- a) informace o zpracování osobních údajů (čl. 12–14) – informace o zpracování osobních údajů je základním předpokladem pro uplatnění dalších práv subjektů údajů, protože subjekt údajů získává základní informace o zpracování včetně výčtu práv, která pro dané zpracování může uplatnit; v kontextu navrhovaného zákona je řádné informování subjektů údajů Ministerstvem financí před zahájením zpracování podmínkou pro to, aby celé zpracování osobních údajů bylo v souladu se základní zásadou obsaženou v čl. 5 nařízení 2016/679 – zásadou transparentnosti,
- b) právo na přístup subjektu údajů k osobním údajům (čl. 15) – toto právo svědčí každému subjektu údajů a spočívá v právu získat od správce osobních údajů potvrzení o tom, zda dochází či nedochází ke zpracování jeho osobních údajů a v případě, že ke zpracování jeho osobních údajů dochází, má subjekt údajů rovněž právo na přístup k dalším informacím, které jsou uvedeny v čl. 15 nařízení 2016/679; v kontextu zpracování osobních údajů dle navrhovaného zákona bude moci toto právo uplatnit každý subjekt údajů, který si bude chtít ověřit, zda dochází či nedochází ke zpracování jeho osobních údajů; s ohledem na charakter zpracování může v odůvodněných případech dojít k omezení tohoto práva, k tomu viz bod 8.7,
- c) právo na opravu (čl. 16) – subjekt údajů má právo na to, aby správce osobních údajů jeho osobní údaje, které zpracovává, opravil; realizace tohoto práva v kontextu zpracování dle navrhovaného zákona bude patrně možná pouze v případě, že nejdříve subjekt údajů získá informace dle čl. 15 nařízení 2016/679 tj. především informaci o tom, zda Ministerstvo financí jeho osobní údaje zpracovává, či nikoli,
- d) právo na výmaz (čl. 17) – pro zpracování v kontextu navrhovaného zákona se dle čl. 17 odst. 3 písm. b) nařízení 2016/679 toto právo neuplatní,
- e) právo na omezení zpracování (čl. 18) – toto právo může za podmínek stanovených v čl. 18 nařízení 2016/679 uplatnit každý subjekt údajů, jehož osobní údaje jsou správcem zpracovány; v kontextu navrhovaného zákona bude možné toto právo vůči Ministerstvu financí uplatnit v případě, že subjekt údajů bude popírat přesnost osobních údajů,
- f) právo na přenositelnost osobních údajů (čl. 20) – právo na přenositelnost osobních údajů se v kontextu zpracování osobních údajů dle navrhovaného zákona neuplatní, neboť právní základ zpracování osobních údajů Ministerstvem financí neodpovídá podmínkám v čl. 20 nařízení 2016/679,
- g) právo vznést námitku (čl. 21) – právo vznést námitku proti zpracování osobních údajů se v kontextu navrhovaného zákona neuplatní, neboť právní základ zpracování osobních údajů Ministerstvem financí neodpovídá podmínkám v čl. 21 nařízení 2016/679,
- h) právo nebýt předmětem automatizovaného individuálního rozhodování včetně profilování (čl. 22) – toto právo se v kontextu zpracování osobních údajů dle navrhovaného zákona neuplatní, neboť získané osobní údaje nebudou sloužit k automatizovanému individuálnímu rozhodování či profilování.

8.7 Omezení práv subjektů údajů

S ohledem na charakter zpracování osobních údajů a informací požadovaných úřadem OLAF může v odůvodněných případech dojít k omezení výkonu některých práv subjektu údajů. Bude se jednat především o omezení výkonu práva na přístup k osobním údajům ve smyslu čl. 15 nařízení 2016/679. Omezení tohoto práva je výjimečným krokem, jehož účelem je nezmařit činnost úřadu OLAF ve věci ochrany finančních zájmů EU a členského státu tím, že by byl subjekt údajů informován o skutečnosti, že za účelem vyšetřování úřadu OLAF a pouze na jeho žádost, byly o tomto subjektu údajů shromážděny a předány osobní údaje a další informace.

Omezení tohoto práva bude ze strany správce osobních údajů (Ministerstva financí) zákonným krokem, neboť možnost omezení výkonu práv subjektů údajů daných nařízením 2016/679 předpokládá národní právní úprava obsažená v zákoně č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů. Ustanovení § 11 odst. 1 zákona č. 110/2019 Sb. umožňuje omezit výkon práv subjektů údajů, pokud jsou splněny dvě podmínky. První podmínkou je, že jiný právní předpis takové omezení nestanovuje a druhou podmínkou je, že se tak děje za účelem stanoveným v § 6 odst. 2 zákona č. 110/2019 Sb. Dodatečnou třetí podmínku stanovuje § 11 odst. 2 zákona č. 110/2019 Sb., když ukládá správci povinnost bez zbytečného odkladu o takovém omezení výkonu práv informovat Úřad pro ochranu osobních údajů. Oznámení takového odmítnutí výkonu práv Úřadu pro ochranu osobních údajů zaručuje, že nebude ze strany správce docházet ke zneužití tohoto výjimečného institutu, ale že správce omezí výkon práv subjektů údajů pouze pro účely tohoto zákona, tj. pouze pro účely spolupráce s úřadem OLAF na jeho žádost za účelem ochrany finančních zájmů EU a členského státu. Dle důvodové zprávy k zákonu č. 110/2019 Sb. má správce možnost oznámit Úřadu pro ochranu osobních údajů omezení tohoto práva i obecně, nikoli pro každý jednotlivý případ.

Výše uvedené je tedy možné shrnout tak, že obecně jsou práva subjektů údajů zaručená a správce je povinen je vykonávat. V případech předvídaných § 6 odst. 2 písm. c) zákona č. 110/2019 Sb. však má správce s odkazem na § 11 odst. 1 zákona č. 110/2019 Sb. možnost odmítnout výkon práv subjektů údajů (v daném případě půjde především o právo dle čl. 15 nařízení 2016/679) a toto omezení musí ohlásit Úřadu pro ochranu osobních údajů, který je zákonem předvídan jako orgán dozoru a záruky nad tím, že možnost omezit výkon práv subjektu údajů nebude správcem (Ministerstvem financí) zneužita.

Uvedená práva subjektů údajů jsou shrnuta v této tabulce:

Název	Právní úprava	Aplikace v kontextu navrhovaného zákona
právo na informace	čl. 12–14 nařízení 2016/679	je podmínkou řádného zpracování osobních údajů
právo na přístup	čl. 15 nařízení 2016/679	je zaručeno ⁵
právo na opravu	čl. 16 nařízení 2016/679	je zaručeno
právo na výmaz	čl. 17 nařízení 2016/679	neaplikuje se
právo na omezení zpracování	čl. 18 nařízení 2016/679	je zaručeno

⁵ S výjimkou odůvodněných případů popsaných výše.

právo na přenositelnost údajů	čl. 20 nařízení 2016/679	neaplikuje se
právo vznést námitku	čl. 21 nařízení 2016/679	neaplikuje se
automatizované individuální rozhodování	čl. 22 nařízení 2016/679	neaplikuje se

8.8 Závěrečné zhodnocení

Navrhovaným zákonem vznikne v Ministerstvu financí nové zpracování osobních údajů, avšak ve vztahu k osobním údajům získaným pro účel stanovený navrhovaným zákonem nebude docházet k tvorbě žádné nové databáze na úrovni ústředního orgánu státní správy. Toto zpracování osobních údajů a informací Ministerstvem financí bude probíhat výlučně na základě žádosti úřadu OLAF a v jejích mezích. Ministerstvo financí se tak na základě navrhovaného zákona stane správcem takto získaných osobních údajů a toto zpracování je Ministerstvu financí navrhovaným zákonem uloženo jako nová právní povinnost. Účel, pro který bude ke zpracování osobních údajů docházet, je jasně vymezen v navrhovaném zákonu a není možné ho zaměnit za jiný. Zpracování osobních údajů nemá předem zcela přesně dané typy osobních údajů, které budou zpracovány, neboť vždy bude záležet na rozsahu údajů a informací, které bude chtít úřad OLAF prostřednictvím Ministerstva financí zjistit. S jistotou lze však stanovit předpokládané kategorie osobních údajů, které budou zpracovány. Jednotlivé kategorie včetně příkladů jsou uvedeny v bodu 8.2. Obecně se však bude jednat o kategorie identifikační, kontaktní, popisné a platební. Na druhou stranu však lze s jistotou vyloučit, že by mělo ze strany Ministerstva financí pro tento účel docházet ke zpracování zvláštní kategorie osobních údajů ve smyslu čl. 9 nařízení 2016/679 či ke zpracování osobních údajů týkajících se rozsudků v trestních věcech a trestných činů ve smyslu čl. 10 nařízení 2016/679.

Zpracování osobních údajů a informací Ministerstvem financí na základě žádosti úřadu OLAF s sebou pro subjekty údajů nese určitá rizika, která vyplývají především z povahy získaných osobních údajů a informací, zásahu do soukromí subjektů údajů a rovněž ze skutečnosti, že zpracování je založeno právním předpisem a subjekty údajů tak mohou toto zpracování aplikací svých práv ovlivnit méně, než kdyby ke zpracování docházelo na základě jiného právního titulu (např. souhlasu). Neuplatnění některých práv však vychází z kontextu zpracování, které je dáno zákonem. Na druhou stranu je celá řada práv zachována a v případě práva na informace (čl. 5 a 12–14 nařízení 2016/679) je řádné splnění informační povinnosti správce podmínkou pro řádné zpracování osobních údajů správcem, přičemž tato povinnost musí být vůči subjektům údajů splněna ještě předtím, než dojde k zahájení zpracování osobních údajů dle navrhovaného zákona. Subjekty údajů tak budou o zpracování osobních údajů správce informovány a budou u správce moci uplatňovat svá práva. V některých případech může dojít k omezení výkonu práv subjektů údajů, ale vždy se tak bude dít pouze na základě zákonného zmocnění (§ 11 odst. 1 zákona č. 110/2019 Sb.) s řádným odůvodněním (§ 6 odst. 2 písm. c) zákona č. 110/2019 Sb.) a pod dohledem dozorového orgánu pro oblast ochrany osobních údajů na základě povinnosti správce oznámit tomuto dozorovému orgánu takové omezení práv (§ 11 odst. 2 zákona č. 110/2019 Sb.).

Předkládaný materiál uvádí příklady předpokládaných rizik, která mohou při zpracování osobních údajů dle navrhovaného zákona vzniknout. Pro zajištění dostatečné bezpečnosti získaných osobních údajů a informací by mělo Ministerstvo financí před zahájením

zpracování osobních údajů provést analýzu rizik a přijmout vhodná technická a organizační opatření ke snížení rizik a zajištění dostatečné bezpečnosti zpracovávaných informací. Rizika spojená se zpracováním osobních údajů je třeba neustále vyhodnocovat, neboť v průběhu času vlivem vnitřních či vnějších okolností může docházet jak k zániku rizik, tak k tvorbě nových rizik. Jedním z opatření, které je pro dané zpracování klíčové, bude řádné plnění doby uložení osobních údajů, respektive řádná likvidace osobních údajů v okamžiku, kdy dojde k naplnění účelu, pro který byly osobní údaje zpracovány. V kontextu navrhovaného zákona tak bude účel naplněn v okamžiku, kdy dojde k získání osobních údajů a informací na základě a v mezích žádosti úřadu OLAF a k jejich předání úřadu OLAF. Řádná a včasná likvidace osobních údajů je důležitá nejen pro práva subjektů údajů (nedochází k nadměrnému zpracování osobních údajů, a tím nedochází k zásahu do práv, svobod a soukromí subjektů údajů), ale především je důležitá pro bezpečnost zpracovávaných osobních údajů a informací, neboť nejlépe jsou osobní údaje a informace chráněny v okamžiku, kdy nejsou zpracovávány vůbec.

9. Zhodnocení korupčních rizik navrhovaného řešení (CIA)

Navrhovaná právní úprava byla posuzována v souladu se schválenou vládní metodikou na hodnocení korupčních rizik (CIA – Corruption Impact Assessment).

Cílem předkládaného Zhodnocení korupčních rizik je identifikovat možná korupční rizika v navrhované právní úpravě, posoudit jejich významnost a možnost jejich eliminace či alespoň minimalizace.

9.1 Povaha právní úpravy

9.1.1 Přiměřenost

Rozsah návrhu zákona nepřekračuje rozsah povinností vyplývajících z nařízení 883/2013. Návrhem zákona nedochází k excesivnímu rozšíření kompetencí orgánu veřejné správy. Nově rozšířené kompetence Ministerstva financí jsou nezbytné pro efektivní zajištění plnění těchto povinností Českou republikou.

9.1.2 Jednoznačnost

Navrhovaná právní úprava obsahuje dostatečně přesné vymezení práv a povinností příslušného orgánu a současně nemění vymezení práv a povinností ostatních orgánů a osob v existujících zákonech, jejichž pole působnosti se dotýká. Stanoví jednoznačné lhůty pro dožádané subjekty k poskytnutí požadovaných informací.

9.1.3 Standardnost

Navrhovaná právní úprava opravňuje Ministerstvo financí k využívání plně funkčního automatizovaného systému centrální evidence účtů, která je provozována Českou národní bankou. Ministerstvo financí bude postupovat v souladu se standardizovanými postupy upravenými v zákoně o centrální evidenci účtů. Při žádosti o záznamy transakcí bude Ministerstvo financí postupovat podle stávající postupů upravených v ustanovení § 38 zákona o bankách a v ustanovení § 25b zákona o spořitelních a úvěrních družstvech.

9.1.4 Motivace ke korupci v regulované oblasti

Regulovanými oblastmi jsou bankovníctví a spolupráce s úřadem OLAF. Na osoby, které v nich vykonávají činnosti, jsou kladeny zvýšené nároky týkající se kázně a etiky.

9.2 Rozhodování

Poskytování informací pro účely vyšetřování úřadu OLAF a postup určených osob příslušného orgánu není rozhodnutím, které by přímo vedlo ke vzniku, změně nebo zániku práv povinných subjektů.

9.2.1 Rozhodovací pravomoc

Zákon jasně určuje správní orgán, který bude příslušný k opatřování informací pro potřeby vyšetřování úřadu OLAF a k jejich předávání úřadu OLAF. Pravomoc tohoto subjektu je v jednotlivém případě nezávislá na jeho volbě i na volbě subjektu, o němž budou tyto informace pro potřeby vyšetřování úřadu OLAF opatřovány. Dochází sice k monopolizaci této agendy u jednoho orgánu, to je však zcela racionální vzhledem k charakteru prováděné činnosti.

9.2.2 Kontrolovatelnost rozhodování

Vzhledem k tomu, že počet zaměstnanců příslušného orgánu je relativně nízký (7), zaměstnanci pověřeni výkonem této agendy ji budou vykonávat v souladu s charakteristikou daného systemizovaného místa a každé naložení s žádostí o informace úřadu OLAF schválí příslušný vedoucí zaměstnanec, lze očekávat vysokou jednotnost a kontrolovatelnost této činnosti. Z hlediska kontrolovatelnosti rozhodování návrh zákona využívá existující instituty a nové nezavádí.

9.2.3 Odpovědnost

Osobu odpovědnou za konkrétní jednání bude možné snadno určit, neboť půjde o pověřeného zaměstnance; všechny žádosti úřadu OLAF bude přijímat, a žádosti Ministerstva financí – Centrálního kontaktního bodu AFCOS zasílané dožádanému subjektu bude podepisovat jeho nadřízený (vedoucí zaměstnanec). Ten bude rovněž podepisovat i odpovědi určené OLAF.

9.2.4 Opravné prostředky

Proti poskytnutí požadovaných informací úřadu OLAF v souladu s nařízením 883/2013 se nebude možné bránit žádným formálním opravným prostředkem. Proti postupu úřadu OLAF však může dotčená osoba podle článků 9, 9a a 9b nařízení 883/2013 podat kontrolorovi procesních záruk stížnost ve věci dodržování procesních záruk úřadem OLAF, jakož i z důvodu porušení pravidel použitelných na vyšetřování prováděná úřadem OLAF, zejména porušení procesních náležitostí a základních práv.

9.3 Transparentnost

Vzhledem k charakteru informací, které budou požadovány úřadem OLAF pro účely jeho vyšetřování, nebude možné zveřejňovat údaje o dané problematice.

Veškeré žádosti úřadu OLAF a odpovědi Ministerstva financí – Centrálního kontaktního bodu AFCOS na ně budou však evidovány a archivovány podle spisového řádu.

9.4 Významnost a eliminace korupčních rizik

Při přípravě návrhu zákona bylo postupováno tak, aby korupční rizika byla eliminována či alespoň minimalizována. Rizika zneužití nastavených mechanismů v rozporu se smyslem návrhu zákona však nelze spolehlivě vyloučit. Lze je spatřovat především v těchto případech.

- I přes povinnost mlčenlivosti příslušné osoby zneužijí informace o vyšetřování a poskytnou je třetím osobám (např. médiím), významnost tohoto rizika však předkladatel považuje za extrémně nízkou, vzhledem k tomu, že množství osob s přístupem k těmto informacím bude velmi omezené a bylo by tak snadné identifikovat původce úniku informací;

- Příslušné osoby záměrně informaci úřadu OLAF neposkytnou. I u tohoto rizika považuje předkladatel jeho významnost jako extrémně nízkou, neboť v Centrálním kontaktním bodu AFCOS je nastaven systém evidence úkolů a zajištěna pravidelná kontrola jejich plnění vedoucím zaměstnancem. Neposkytnutí informace by tedy vedlo pouze ke zpoždění poskytnutí informací.

V rámci postupu CIA zpracovatelé návrhu dospěli k závěru, že **právní úprava žádným způsobem neusnadňuje korupční jednání a ani nezesnadňuje jeho odhalování.**

10. Zhodnocení dopadů na bezpečnost nebo obranu státu

Navrhovaná právní úprava nemá dopad na bezpečnost nebo obranu státu ve smyslu usnesení vlády č. 343/D z 6. května 2015.

B. ZVLÁŠTNÍ ČÁST

K § 1

Vymezuje se obecný předmět zákona o spolupráci s úřadem OLAF, kterým je zejména zapracování povinností vyplývajících pro Českou republiku z ustanovení nařízení 883/2013 a zakotvení práv a povinností příslušného orgánu – Ministerstva financí v českém právním řádu mimo oblast trestního práva. V rámci organizační struktury Ministerstva financí vykonává tuto spolupráci Centrální kontaktní bod AFCOS určený jako Koordinační služba pro boj proti podvodům podle nařízení 883/2013. Návrh zákona neupravuje spolupráci podle nařízení Rady (ES) č. 515/97 ze dne 13. března 1997 o vzájemné pomoci mezi správními orgány členských států a jejich spolupráci s Komisí k zajištění řádného používání celních a zemědělských předpisů ani spolupráci podle nařízení Rady (EU) č. 904/2010 ze dne 7. října 2010 o správní spolupráci a boji proti podvodům v oblasti daně z přidané hodnoty. Pouze oprávnění příslušného orgánu zakotvená v § 4 písm. c) a d) se týkají veškerých aspektů spolupráce České republiky s úřadem OLAF při ochraně finančních zájmů EU.

K § 2

Definice se zavádějí tam, kde je to nutné pro další užití v textu zákona.

Písmeno a): Vyšetřování úřadu OLAF je definováno v čl. 2 bodu 4 nařízení 883/2013 jako „*jakákoli inspekce, kontrola a jiné opatření prováděné úřadem podle článků 3 a 4 za účelem dosažení cílů uvedených v článku 1 a v případě potřeby konstatování nesrovnalostí u vyšetřovaných činností; tímto vyšetřováním nejsou dotčeny pravomoci Úřadu evropského veřejného žalobce nebo příslušných orgánů členských států zahájit a vést trestní stíhání;*“.

Písmeno b): Dožádaným subjektem jsou v návrhu zákona instituce podle zákona o centrální evidenci účtů a dále držitel poštovní licence podle § 5 zákona č. 370/2017 Sb., o platebním styku, ve znění pozdějších předpisů. Od dožádaných subjektů může úřad OLAF požadovat záznamy transakcí podle čl. 7 odst. 3a písm. b) nařízení 883/2013.

K § 3

Příslušným orgánem v České republice pro spolupráci s úřadem OLAF ve smyslu § 1 je stanoveno Ministerstvo financí (resp. jeho Centrální kontaktní bod AFCOS, který byl v České republice na Ministerstvu financí zřízen usnesením vlády ze dne 5. září 2007 č. 1010, určený jako Koordinační služba pro boj proti podvodům podle nařízení 883/2013), a to z důvodů podrobně uvedených v obecné části důvodové zprávy.

K § 4

Do českého právního řádu se zakotvují práva a povinnosti Ministerstva financí – útvaru vykonávajícího působnost koordinační služby pro boj proti podvodům v České republice podle nařízení 883/2013 v oblasti spolupráci s úřadem OLAF. Předpokládá se, že v rámci Ministerstva financí bude úkoly spojené s jejich plněním zajišťovat již existující Centrální kontaktní bod AFCOS

Odst. 1 písm. a): Ministerstvo financí – Centrální kontaktní bod AFCOS zprostředkovává úřadu OLAF při jeho vyšetřování v České republice kontakty s příslušnými řídicími orgány, zprostředkujícími subjekty i dotčenými subjekty; dále předává informace a závěrečné zprávy úřadu OLAF k ukončeným případům příslušným orgánům, a to včetně souvisejících doporučení, pokud jsou k dispozici, a následně monitoruje plnění těchto doporučení a další následné kroky národních orgánů a informuje o nich úřad OLAF. V rámci vyšetřování může

úřad OLAF u povinného subjektu a dalších subjektů provádět kontroly a inspekce na místě v souladu s nařízením 883/2013 a v případě, že se toto nařízení na danou záležitost nevztahuje, v souladu s nařízením 2185/96. Ministerstvo financí – Centrální kontaktní bod AFCOS zajišťuje organizaci těchto kontrol a inspekci na místě. V odůvodněných případech je jeho zástupce přizvanou osobou.

Odst. 1 písm. b): Na žádost úřadu OLAF v rámci jeho vyšetřování zajišťuje Ministerstvo financí – Centrální kontaktní bod AFCOS ve spolupráci s dalšími orgány (např. řídicími orgány či zprostředkujícími subjekty) dokumenty a informace týkající se vyšetřovaných projektů nebo subjektů, a to např. projektové žádosti, smlouvy o poskytnutí dotace, průběžné a závěrečné zprávy o realizaci projektu, podrobné informace o veřejných zakázkách nebo informace o provedených kontrolách, auditech či vyšetřováních provedených národními orgány. Pomocí z fondů EU se rozumí finanční pomoc EU z fondů, které jsou spravovány centrálně a přímo Evropskou komisí nebo z fondů, jejichž řízení sdílí Evropská unie a členské státy, např. Strukturální a investiční fondy, Fondy v oblasti vnitřních věcí, finanční nástroje apod.

Odst. 1 písm. c): Podle čl. 7 odst. 3a písm. a) nařízení 883/2013 je Česká republika povinna poskytovat úřadu OLAF informace z centralizovaných automatizovaných mechanismů ve smyslu čl. 32a odst. 3 směrnice 2015/849. V České republice je takovýmto centralizovaným automatizovaným mechanismem centrální evidence účtů a bezpečnostních schránek podle zákona o centrální evidenci účtů.

Odst. 1 písm. d): Podle čl. 7 odst. 3a písm. b) nařízení 883/2013 je Česká republika povinna v řádně odůvodněných případech poskytnout úřadu OLAF záznamy transakcí. Tato povinnost nemůže být splněna pouhým poskytnutím informací z centrální evidence účtů a bezpečnostních schránek, protože tato evidence nemusí informace tohoto typu, podle požadavků směrnice 2015/849, ani obsahovat. V daném případě tedy od dožádaných subjektů bude muset tyto záznamy transakcí na žádost úřadu OLAF aktivně získávat určený příslušný orgán – Ministerstvo financí – Centrální kontaktní bod AFCOS.

Návrh zákona používá pojem „peněžní transakce“, protože, jak je uvedeno v bodu odůvodnění (31) v nařízením 883/2013, úřad OLAF „*by měl mít k dispozici potřebné prostředky ke sledování stopy peněz za účelem odhalování způsobů činnosti, jež jsou typické pro mnoho podvodných jednání*“. Jedná se o peněžní transakce prováděné institucemi vyjmenovanými v zákoně o centrální evidenci účtů a dále držitelem poštovní licence, jehož poštovní licence výslovně obsahuje službu dodání peněžní částky poštovním poukazem, a také České národní banky jakožto poskytovatele platebních služeb. Pojem peněžní transakce je širší než pojem platební transakce podle zákona o platebním styku, neboť zahrnuje i přesuny peněz, které jsou z působnosti zákona o platebním styku vyňaty (např. vklady na spořicí účet, platby prováděné pomocí poštovního poukazu, směnky, šeku atp.).

V souladu s ustanovením čl. 7 odst. 3a nařízení 883/2013 („*Na žádost úřadu, která musí být písemně vysvětlena ve vztahu ke skutečnostem, které jsou předmětem vyšetřování, poskytnou příslušné orgány členských států úřadu za stejných podmínek, jaké platí pro příslušné vnitrostátní orgány, tyto informace: ...*“) návrh zákona specificky nestanovuje dobu, po kterou je dožádaný subjekt povinen uschovávat doklady. Dožádaný subjekt je tedy povinen poskytnout pouze ty údaje, které má k dispozici při splnění zákonné povinnosti ohledně uschovávání dokladů stanovené příslušným právním předpisem upravujícím jeho činnost.

Odst. 1 písm. e): Ustanovení opravňuje Ministerstvo financí – Centrální kontaktní bod AFCOS předávat informace získané podle písmene c) a záznamy transakcí opatřené podle písmene d) úřadu OLAF. Tyto informace a záznamy transakcí budou předávány úřadu OLAF prostřednictvím Informačního systému pro boj proti podvodům (Anti-Fraud Information

System – AFIS), jehož součástí je rovněž aplikace AFIS mail, která slouží pro výměnu zabezpečených zpráv elektronické pošty mezi jeho uživateli navzájem a jeho uživateli a orgány EU. Centrální kontaktní bod AFCOS tuto aplikaci využívá již v současné době pro případy komunikace s úřadem OLAF ohledně jeho vyšetřování.

Odst. 1 písm. f): Podle čl. 11 odst. 3 nařízení 883/2013 úřad OLAF předá zprávy a doporučení vypracované po skončení vnějšího vyšetřování a veškeré důležité související dokumenty příslušným orgánům dotčených členských států. Příslušné orgány dotčeného členského státu přijmou taková opatření, která jsou vzhledem k výsledkům vnějšího vyšetřování nezbytná, a uvědomí o nich úřad OLAF ve lhůtě stanovené v doporučeních připojených ke zprávě, popř. na žádost úřadu OLAF. Ministerstvo financí – Centrální kontaktní bod AFCOS je tímto příslušným orgánem pro správněprávní oblast.

Odst. 2: Informace a záznamy transakcí Ministerstvo financí – Centrální kontaktní bod AFCOS předává úřadu OLAF na základě obdržené písemné žádosti úřadu OLAF v souladu s čl. 7 odst. 3a nařízení 883/2013.

K § 5

Odst. 1: Ministerstvo financí – Centrální kontaktní bod AFCOS má povinnost předat úřadu OLAF záznamy transakcí. Aby mohlo tento úkol splnit, musí si je opatřit od příslušného dožádaného subjektu, a to na základě písemné žádosti. Ministerstvo financí – Centrální kontaktní bod AFCOS bude vždy požadovat pouze ty údaje, které si v rámci spolupráce vyžádá úřad OLAF v souladu s čl. 7 odst. 3a písm. b) nařízení 883/2013.

Odst. 2: Lhůta pro poskytnutí záznamu transakcí požadovaného podle ustanovení § 4 odst. 1 písm. e) příslušným dožádaným subjektem je 10 pracovních dní ode dne doručení žádosti, není-li Ministerstvem financí stanovena lhůta delší. Vzhledem k tomu, že dožádané subjekty mají již dnes vybudován systém pro předávání informací oprávněným subjektům a návrh zákona tento okruh subjektů pouze rozšiřuje, je třeba uvedenou lhůtu považovat za dostačující. Informace bude poskytnuta elektronicky do datové schránky a do zabezpečeného úložiště Ministerstva financí (SharePoint k ochraně finančních zájmů EU). Poskytování informací tak nebude pro dožádaný subjekt představovat nadměrnou administrativní zátěž.

Odst. 3: Ustanovení umožňuje prodloužení lhůty stanovené v odstavci 2 v případě, že by získání požadovaných údajů bylo rozsáhlé a časově náročné. Předpokládá se však, že tyto případy budou jen ojedinělé. Žádost dožádaného subjektu musí být podána nejpozději tři pracovní dny před skončením lhůty stanovené podle odstavce 2. Příslušný dožádaný subjekt svou žádost o prodloužení lhůty pro předložení záznamů transakcí Ministerstvu financí dostatečně zdůvodní. Ministerstvo při odsouhlasení prodloužení lhůty přihlédne k rozsahu a náročnosti získání požadovaných záznamů transakcí.

K § 6

Odst. 1 až 5: Vzhledem k citlivosti údajů opatřovaných pro potřeby vyšetřování úřadu OLAF nepostačuje stanovení povinnosti mlčenlivosti podle § 15 odst. 3 správního řádu, cílem je konstituovat širší mlčenlivost obdobnou daňové mlčenlivosti.

Ustanovení upravuje pouze pracovněprávní nebo jiný obdobný vztah k ministerstvu nebo dožádanému subjektu. Povinnost mlčenlivosti i kárná odpovědnost státních zaměstnanců jsou upraveny v zákoně č. 234/2014 Sb., o státní službě, ve znění pozdějších předpisů.

Oprávněnou úřední osobou je úřední osoba ve smyslu § 14 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, oprávněná k provádění úkonů správního orgánu v řízení podle vnitřních předpisů správního orgánu nebo pověřená vedoucím správního orgánu.

Porušení povinnosti zachovávat mlčenlivost je podle § 8 odst. 4 považováno za přestupek a za tento přestupek je v § 8 odst. 7 stanovena sankce.

Odst. 6: Za účelem ochrany citlivých údajů, jejichž vyzrazení by mohlo ohrozit vyšetřování úřadu OLAF, je nutné vymezit speciální důvod pro odepření poskytnutí těchto údajů podle zákona o svobodném přístupu k informacím analogicky např. k § 218 nebo § 260 zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů.

K § 7

Odst. 1: Oprávnění příslušného orgánu zpracovávat osobní údaje a jiné informace je dáno čl. 6 odst. 1 písm. c) nařízení 2016/679.

Čl. 6 odst. 1 tohoto nařízení uvádí, že „Zpracování je zákonné, pouze pokud je splněna nejméně jedna z těchto podmínek a pouze v odpovídajícím rozsahu: ... c) zpracování je nezbytné pro splnění právní povinnosti, která se na správce vztahuje;“ Tato právní povinnost je příslušnému orgánu dána nařízením 883/2013 a navrhovanou právní úpravou. „Odpovídající rozsah“ zpracovávaných osobních údajů je dán žádostí úřadu OLAF.

Odst. 2: Podle čl. 5 odst. 1 písm. e) nařízení 2016/679 je správce povinen zpracovávat osobní údaje pouze po dobu, která je nezbytně nutná k naplnění účelu zpracování. Proto příslušný orgán provede likvidaci osobních údajů bezodkladně poté, co pomine účel zpracování osobních údajů, tj. bezodkladně poté, co vyžadované materiály odešle úřadu OLAF a obdrží potvrzení o doručení.

K § 8

Zákon o bankách upravuje přestupky dožádaného subjektu podle § 2 písm. b) bodů 1 a 2 nebo pracovníka, člena statutárního orgánu, člena správní rady nebo člena dozorčí rady tohoto dožádaného subjektu a příslušné sankce.

Zákon o spořitelních a úvěrních družstvech upravuje přestupky dožádaného subjektu podle § 2 písm. b) bodu 3 nebo pracovníka nebo člena voleného orgánu tohoto dožádaného subjektu a příslušné sankce.

Na tyto dožádané subjekty se úprava obsažená v odstavci 1 nepoužije, neboť není vhodné, aby totéž jednání bylo skutkovou podstatou přestupku podle dvou právních úprav.

Pro dožádané subjekty podle § 2 písm. b) bodu 4 nebo 5 se stanovuje přestupek a sankce pro případ, když se subjekt přestupku dopustí.

Výše pokuty za přestupek dožádaného subjektu je stanovena analogicky k výši pokuty podle § 27b odst. 4 písm. c) zákona o spořitelních a úvěrních družstvech.

Výše pokuty za přestupek fyzické osoby podle § 6 odst. 1 je stanovena analogicky k výši pokuty podle § 27a odst. 10 písm. c) zákona o spořitelních a úvěrních družstvech.

Za účelem zajistit v nejvyšší možné míře splnění zásady jednotného přístupu k hranicím sazeb pokut za přestupky byla zvolena analogie k ustanovením zákona o spořitelních a úvěrních družstvech, nikoliv zákona o bankách, a to proto, že u dožádaných subjektů a fyzických osob,

na které se ustanovení § 8 vztahují, lze předpokládat nižší ekonomickou sílu než u bank. Stanovená částka pokuty je maximální hranice, v rámci správního uvážení se vždy bude posuzovat, jak závažné důsledky přestupek měl.

Přestupky bude projednávat ministerstvo, uložené pokuty podle odstavců 3 a 4 bude vybírat a vymáhat obecný správce daně, tj. orgány celní správy.

K § 9

Účinnost zákona se navrhuje dnem následujícím po dni jeho vyhlášení ve Sbírce zákonů, neboť nařízení 2020/2223, na které se český právní řád adaptuje, nabylo účinnosti již 17. ledna 2021. Tuto skutečnost je třeba považovat za naléhavý obecný zájem ve smyslu ustanovení § 3 odst. 4 zákona o Sbírce zákonů a Sbírce mezinárodních smluv.